

Teorie oceny (appraisal theories)

Kłopoty z teoriami ewolucyjnymi

- Bardzo niewiele bodźców **zawsze** powoduje emocje u **wszystkich** ludzi - bodźce sygnałowe
- To samo wydarzenie może spowodować szeroki wachlarz emocji u różnych ludzi
- Teorie oceny mają wyjaśnić nie **uniwersalność** a różnorodność ludzkiego doświadczenia emocjonalnego

Teorie oceny

- Emocje zależą od tego, jak jednostka **oceni** sytuację
- *Appraisal is the mental process that allows you to detect objects and events in your environment and evaluate their significance for your immediate well-being*
(Niedenthal & Ric)
- Jeśli wiesz jak człowiek oceni daną sytuację, możesz poznać jego emocje

Dowody empiryczne

- Scherer & Ceschi (1997) robili wywiady z ludźmi, którzy zgubili bagaż na lotnisku
- Im bardziej ktoś odbierał tą sytuację jako przeszkadzającą w osiągnięciu celów, tym bardziej odczuwał gniew/zaniepokojenie

Siemer, Mauss & Gross, 2007

Emotion
2007, Vol. 7, No. 3, 592–600

Copyright 2007 by the American Psychological Association
1528-3542/07/\$12.00 DOI: 10.1037/1528-3542.7.3.592

Same Situation—Different Emotions: How Appraisals Shape Our Emotions

Matthias Siemer
University of Miami

Iris Mauss
University of Denver

James J. Gross
Stanford University

Appraisal theories of emotion hold that it is the way a person interprets a situation—rather than the situation itself—that gives rise to one emotion rather than another emotion (or no emotion at all). Unfortunately, most prior tests of this foundational hypothesis have simultaneously varied situations and appraisals, making an evaluation of this assumption difficult. In the present study, participants responded to a standardized laboratory situation with a variety of different emotions. Appraisals predicted the intensity of individual emotions across participants. In addition, subgroups of participants with similar emotional response profiles made comparable appraisals. Together, these findings suggest that appraisals may be necessary and sufficient to determine different emotional reactions toward a particular situation.

Keywords: emotion, appraisal

Siemer, Mauss & Gross, 2007

Badani byli poddawani procedurze indukcji negatywnych emocji (Stemmler, 1997):

- Pomiar elektrofizjologiczny (gsr, bp, emg)
- Mieli odliczać w dół od 18652 co 7 przez 1 minutę
- Trzy próby

Siemer, Mauss & Gross, 2007

- Eksperymentator wściekły, że badany się rusza, robi artefakty, za cicho liczy
- Wszystko nagrane audio, komentarze coraz bardziej krytyczne i wrogie
- Po trzech próbach badany słyszał, że to co zrobił jest bezużyteczne i będzie musiał powrócić do zadania później

Kategorie oceny

- Kontrolowalność
- Istotność dla Ja
- Niespodziewaność
- Odpowiedzialność innych
- Własna odpowiedzialność

Siemer, Mauss & Gross, 2007

- controlability (*"I felt in control of what happened during the previous task."*)
- self-importance (*"The previous task was important to me."*)
- unexpectedness (*"What happened during the previous task was unexpected."*)
- other-responsibility (*"What happened during the task was the responsibility of the experimenter."*)
- self-responsibility (*"I could have changed the way the previous task went."*)

Siemer, Mauss & Gross, 2007

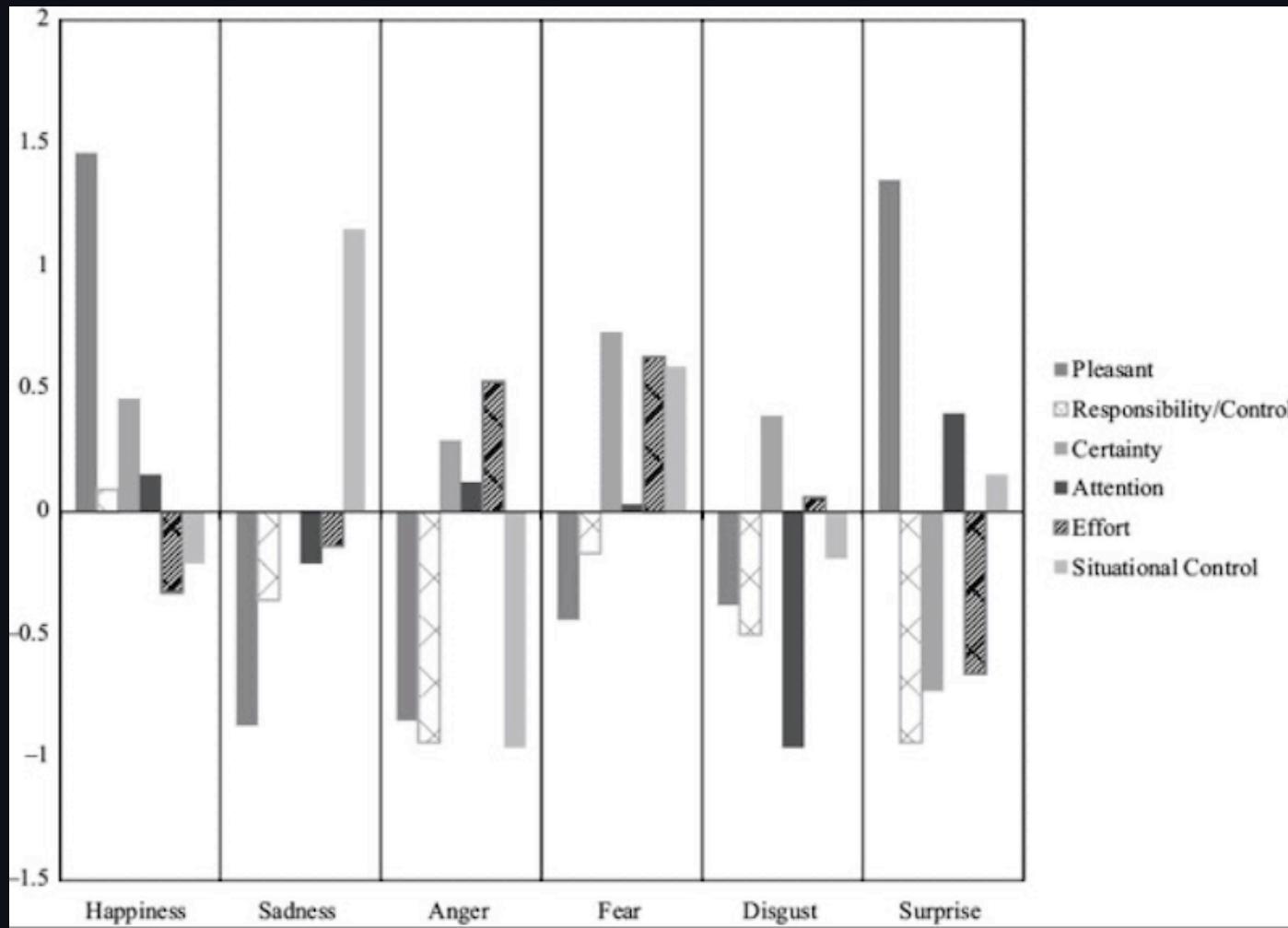
Table 3

Standardized Regression Weights and Explained Variance of Multiple Regressions Predicting Emotion-Ratings by Appraisal-Ratings

Appraisal	Emotion					
	Anger	Guilt	Shame	Sadness	Amusement	Pleasure
Control		-.21*	-.27**	-.24*		.28**
Self-importance		.27**	.27**			
Unexpectedness			.20*			
Other-responsibility	.27**				.23*	
Self-responsibility			.18*	.32**	-.28**	
R ²	.14**	.24***	.25***	.23***	.13*	.25**

* p (two-tailed) < .05. ** p (two-tailed) < .01. *** p (two-tailed) < .001.

Wzorce oceny a emocje

Czy ocena jest wrodzona?

- Oceny **pierwotne**: wrodzone, zdeterminowane biologicznie, szybkie, stare ewolucyjnie
- Oceny **wtórne**: korzystające z procesów "wyższego rzędu", wyuczone
- Np. widzimy węża:
  - ocena pierwotna - zagrożenie
  - ocena wtórnna - spoko, to zaskroniec

Kategorie oceny pierwotnej

- Nowość (*novelty*)
- Walencja

Teorie komponentów oceny

- A może całościowe oceny nie powodują całych emocji?
- Może różne komponenty emocji są powodowane przez różne komponenty oceny?
- Np. strach ma kilka komponentów - ekspresja mimiczna, pobudzenie ANS, tendencja do ucieczki
- Każdy z tych komponentów może mieć źródło w ocenie czego innego

Teorie komponentów oceny

- Tak można tłumaczyć "niuanse i złożoność doświadczeń emocjonalnych" (Scherer, 2009)
- Potwierdzenie empiryczne (?): ekspresje mimiczne nie korelują ściśle z subiektywnie raportowanymi emocjami (Reisenzein, Studtmann, and Horstmann, 2013)

Problemy z teoriami oceny

- Czy ocena powoduje emocje?
- Czy może ocena tylko opisuje jakieś pobudzenie? (Teoria J-L)
- Niejasne związki między emocjami, ich ekspresją a ocenami (co robisz, gdy na pogrzebie przypomni ci się dobry dowcip?)
- Skąd biorą się różnice kulturowe w emocjach?